

חג האמונה והבטחון

1 - הכנה לחנוכה

שואלין ודורשין בהלכות החג. מאמר מרן אדמו"ר בב"א זי"ע, שואלין ודורשין מלשון שאלה ובקשה, בהלכות התג, אל תקרי הלכות אלא הליכות, היינו שמבקשים מהש"ת שזוכה להכנס ולבוא אל פנימיות החג. וי"ל עוד, שואלין ודורשין מה עיצומו של חג וסגולתו המיוחדת. לכל יו"ט יש ענינים סגוליים המייחדים אותו, אם זה אהבת ה', יראת ה', או שאר מדות, ומאיר את כל השנה במדתו המיוחדת. וזה ענין הלכות החג, במה יבואו ויכנסו אל היו"ט ועם מה יצאו ממנו. וכדאייתא בתורת אבות עה"פ על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא, שקאי על עת יציאה מן הקדושה אחרי שבת ויו"ט, איך הוא יוצא מהתג ועם מה הוא יוצא. וכאשר ברור לאדם עיצומו של חג יודע עם מה עליו לצאת ממנו.

2 והענין. דהנה שני הימים טובים חנוכה ופורים הם האחרונים מו' מצוות דרבנן, וכדאייתא שע"י חנוכה נשלם הכת"ר, שעולה כמנין תרי"ג מצוות דאורייתא וו' דרבנן. חז"ל תיקנו לישראל ימים טובים אלו אשר ילוו אותם לכל אורך הגלות. כי ראו איזו גלות ארוכה באה עליהם, וכמה סבלי ויסורים הם עתידים לעבור בגלות הזאת, וכדי שיוכלו ישראל לשאת את מצוקת הגלות הארוכה והמרה, ולא יאבדו בה ח"ו, תקנו להם את חנוכה ופורים ששורשם אמונה ובטחון, שיאירו לישראל את אור האמונה והבטחון בכל המצבים הקשים וזמני חשכות העוברים על הפרט ועל הכלל. ובכח אמונה ובטחון יוכלו ישראל לשאת ולסבול את הכל.

3 - כוח הביטחון בה' היסוד של שני ימים טובים אלו הוא אמונה ובטחון ומכוחם היתה המשכת הנסים. בפורים נגזר להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, והיה קיומו הגופני של עם ישראל בסכנת כליה ח"ו. ונס הישועה היה לאחר שכבר נכתב ונחתם דבר הגזרה בטבעת המלך, מלכו של עולם, אשר אין להשיבו. במצב

זה היתה התקוה לישועה דבר שלמעלה ולמעלה מן הטבע. אך בכח האמונה והבטחון של מרדכי ואסתר המשיכו את הישועה ונהפכה הגזרה לפדות והצלה. ובחנוכה היה קיומו הרוחני של עם ישראל בסכנה גדולה, שגזרו היונים על שבת חודש ומילה שהם יסודי היסודות של יהודי, וגזרו כתבו על קרן השור שאין לכם חלק ונחלה באלקי ישראל. ובכח האמונה והבטחון המשיכו את הישועה. שיצאו למלחמה קומין אנשים ספורים, כלשון רש"י בפרשת וזאת הברכה (דברים לג, יא) עה"פ מחץ מתנים קמיו, שהיו י"ב בני חשמונאי ואלעזר כנגד כמה רבבות. וכמש"נ מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים, שהיו חלשים כפשוטו וגבורים כפשוטו, ויצאו להלחם נגד מחנות ענק של גבורי מלחמה שהיו גבורים ורבים כפשוטו, והתקוה שינצחו היתה למעלה מן הטבע. אך בכח האמונה והבטחון שלהם, שהיה להם ברור כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב, המשיכו את הנס, ונתקיים בהם אל יבושו בי קויך. להודיע שכל קויך לא יבושו, ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך.

4 וזה הבי' במש"כ המגן אברהם בהל' שבת (סי' רצח), בטעם שכופלים את הפסוק אורך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי כשאוברים מזמור יושב בסתר. כי כתוב בתשב"ץ, כשכופלין אותו יש בו ק"ל תיבות כמנין הכהני"ם, שכהני חשמונאי אמרו אותו במלחמה ונצחו. היינו שזה היה הנשק של החשמונאים, שיצאו למלחמה עם מזמור יושב בסתר בפיהם ובכוחו נצחו. מזמור זה הנקרא שיר של פגעים הנהו בעצם שיר של בטחון, שכולו מיוסד על אמונה ובטחון, כמו שנאמר בתחלתו אומר לה' מחסי ומצודתי אלקי אבטח בו. ובכל המזמור לא נזכרת שום זכות, כי אף שאין לו שום זכויות ואין לו מאומה במה לתלות, רק דבר אחד יש לו, אלקי אבטח בו, אזי כח הבטחון הוא כח בלתי מוגבל הפותח את כל שערי ההצלה, כמו שנאמר בהמשך, כי הוא יצילך מפח יקוש וגו', כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, על כפים ישאונך פן תגוף באבן רגלך, על שחל ופתן תדרוך תרמוס כפיר ותנין.

4 מדוע כופלים את הפסוק "אורך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי"

אין דבר העומד נגד בטחון, לא פגעים טבעיים ולא פגעים על טבעיים.

5 וזה היה כח הנצחון של החשמונאים, הם לא יצאו חלשים ומעטים נגד גבורים ורבים למלחמת התאבדות ח"ו, אלא היו סמוכים ובטוחים בנצחון. ואם כי ע"פ הטבע לא היה סיכוי לנצח, היה בטחונם חזק בהש"ת שיושיעם, כי גדול כח הבטחון להמשיך ישועה אפילו למעלה מן הטבע. ובכח הנשק של יושב בסתר הבקיעו את כל ההסתרים, ונתקיים בהם יפול מצדך אלף ורובה מימינך אליך לא יגש. שום כח אינו יכול לעמוד בפני הבטחון שהוא כעין "נשק סודי" המכה מלכים גדולים ויהרוג מלכים אדירים. וכן היה בנס פורים, שגם לאחר הגזרה מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה, וכמו שאמר לאסתר רוח ההצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר. כל כך היה ברור לו בלי צל ספק כי רוח ההצלה יעמוד ליהודים, עד שעל סמך זה שלח את אסתר לסכן את נפשה. וזה היה מכת הבטחון שכל קויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך, עי"ו המשיכו את הישועה הגדולה אשר ישלטו היהודים המה בשונוניהם. וענין שני ימים טובים אלו הוא להחזיר בישראל את כח האמונה והבטחון המאיר בכל המצבים הקשים בגו"ר, הטבעיים והעל טבעיים.

6 - כוח הבטחון לעומת כוח האמונה ובדבר זה גדול מה שנאמר בחנוכה ופורים יותר מאשר ביציאת מצרים. בגאולת מצרים רק נגאלו מתחת יד מצרים, אבל לא נתקיים בהם אשר ישלטו היהודים המה בשונוניהם. כי במצרים היה להם רק את כח האמונה, כמאחז"ל בזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים, וע"כ רק נגאלו בלבד. אכן בחנוכה ופורים היה להם את כח הבטחון, ועל ידו המשיכו את הישועה במדרגה יותר גבוהה. בפורים כמש"נ אשר ישלטו היהודים המה בשונוניהם, ובחנוכה חזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנה עד החורבן השני (רמב"ם הל' חנוכה ג, א). כי כח הבטחון גדול מאד. יש כחות בזכות תורה ומעש"ט, ויש כחות של תפלה, ועולה על כולנה כח האמונה והבטחון שהוא המפתח לענינים הקשים ביותר, בבחי' כי שבר דלתות נחושת וברחי ברזל גדע.

החג הק' הזה מסוגל מכת האמונה והבטחון המאירים בו להמשיך ישועה בכל הענינים הקשים שיהודי אינו מצליח לפעול במשך כל השנה. וכמו שבארנו במק"א מה שאמרו בגמ' (מגילה טו:) בשעה שנכנסה אסתר לבית הצלמים נסתלקה ממנה שכונה, אמרה א"ל ואל תענה וליילה ולא דומיה לי, ואח"כ בך בטחו אבותינו בטחו ותפלטמו. והבי', כי יש זמנים שאי אפשר לפעול על ידי תפילה, כמש"נ (איכה ג) גם כי אועק ואשוע שתם תפלתי, מפני שיש קטרוגים המעכבים את התפלות מלעלות. וכך היה אצל אסתר, אלקי אקרא יומם ולא תענה וליילה ולא דומיה לי. ואז הדרך לאחוז בכח הבטחון, כמו שאמרה בך בטחו אבותינו בטחו ותפלטמו. כי הבטחון הוא הדבר היחידי שעומד ליהודי תמיד בכל המצבים אפילו כאשר נסתלקה שכונה, ומבטל כל הגזירות אפילו בשעת הסתר שנדמה כי עזבתני. את כח הבטחון נתן הקב"ה לעולם, להודיע שכל קויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח, גם כאשר התפלות וכל האמצעים האחרים אינם מועילים, עדיין ישנו כח הבטחון הפותח את כל השערים הנעולים. כך היה בימי מרדכי, שמבלי לדעת מהיכן וממה תצמח הישועה היה סמוך ובטוח בהש"ת שבדאי יעמוד רוח ההצלה ליהודים, כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים, ולגודל בטחונו לא היה ירא כלל. וכך היה בימי החשמונאים בחנוכה, שלא היתה שום דרך טבעית לישועה, ומסתבר שגם התפללו כל מה שניתן להתפלל, ומה שעמד להם הוא רק כח הבטחון, שמסרו את נפשם לגודל בטחונם שהקב"ה יושיע אותם.

וזה היסוד של יהודי. ליהודי יש תורה שלמה ויש תרי"ג מצוות אך היסוד שלו הוא אמונה ובטחון. וכדאייתא בפרי הארץ (וירא) שכל הנסיונות של יהודי הם באמונה, מפני שזה היסוד. וכל המאבק עם קליפת יון היה בענין זה. היונים רצו לנתק את ישראל מהשורש, כפי שגזרו כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל. ולעומת זה כאשר הקב"ה הושיע את ישראל היתה הישועה בענין זה עצמו, להראות שאפילו כאשר ישראל נמצאים במצב

כוח הבטחון הביא לישועה בחזרה ליהודים אפילו באמצעות תפילה

מדוע תקנו חכמים את חנוכה?